

ΗΡΙΑΝΝΑ, ΠΕΡΙΚΛΗΣ, ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΣΥΝΗΘΩΝ ΥΠΟΠΤΩΝ: ΤΟ ΡΕΥΜΑ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΚΙΝΗΜΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΡΑΓΜΟΥ ΤΗΣ ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑΣ

Κώστας Παπαδάκης

Είναι προφανής ανάγκη, πριν κατακαθήσει ο απόηχος της αδικίας της πρόσφατης απόφασης που για δεύτερη φορά απορρίπτει την αίτηση αναστολής τους της Ηριάννας και του Περικλή, το ευρύτατο κοινωνικό και πολιτικό κύμα συμπαράστασης που εκφράστηκε προς τα πρόσωπά τους **να μετεξελιχθεί σε δυναμικό πολιτικό - κοινωνικό ρεύμα δυναμικής διεκδίκησης** θεσμικών δημοκρατικών αλλαγών στην **ποινική δικονομική νομοθεσία σχετικά με το D.N.A.**, οι οποίες να προλαμβάνουν αποτελεσματικά τις δικαστικές και αστυνομικές αυθαιρεσίες, αλλά και να τις καταπολεμούν τις πολιτικές σκοπιμότητες στη διαχείριση αυτών των υποθέσεων.

Στόχοι των αλλαγών αυτών δεν μπορεί παρά να είναι η απαγόρευση της αποδεικτικής κατάχρησης του D.N.A., η αποτροπή δυσανάλογης, με τη βαρύτητα των διερευνωμένων αδικημάτων, χρήσης του, καθώς και η καθιέρωση όρων δικαστικών εγγυήσεων, διαφάνειας και διασφάλισης των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου στη διαδικασία λήψης, επεξεργασίας και ταυτοποίησής του.

Όλα αυτά είναι ιδιαίτερα αναγκαία σε ένα νομικό περιβάλλον το οποίο διατηρεί σε ισχύ τους τρομονόμους, παρά την αοριστία και την αντισυνταγματικότητά τους και μάλιστα τους εφαρμόζει επιλεκτικά, ιδίως το Π.Κ. 187Α, στην καινούρια στρατιά των συνήθων υπόπτων του αντιεξουσιαστικού και αντικαπιταλιστικού χώρου.

Οι κατευθύνσεις προς τις οποίες πρέπει να κινούνται οι αλλαγές που θα μπορούσαν να υλοποιήσουν τους στόχους αυτούς είναι οι εξής :

1. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗΣ D.N.A.:

Με δεδομένο ότι η ταυτοποίηση δείγματος γενετικού υλικού σε πειστήριο αντικείμενο δεν αποδεικνύει τίποτε άλλο, παρά τη σχέση του με το φορέα του D.N.A., αλλά όχι το χρόνο και τις συνθήκες/περιστάσεις εναπόθεσής του (δευτερογενής μεταφορά μέσω προσώπου ή άλλου πράγματος) πρέπει να απαγορευθεί με ρητή διάταξη η ενοχοποίηση και καταδίκη κατηγορουμένου, με μόνο αποδεικτικό στοιχείο την ταυτοποίηση D.N.A. του σε πειστήριο αντικείμενο και μάλιστα επί ποινή ακυρότητας της σχετικής καταδίκης.

Μόνη λοιπόν η ταυτοποίηση του γενετικού υλικού κατηγορουμένου σε πειστήριο αντικείμενο ή πρόσωπο, δεν είναι αρκετή για την καταδίκη του.

2. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ D.N.A.:

Είναι αναγκαίος ο περιορισμός της διαδικασίας ταυτοποίησης D.N.A. μόνο για τα αδικήματα που στρέφονται κατά της ανθρώπινης ζωής ή έστω κακουργημάτων με χρήση βίας και της γενετήσιας ελευθερίας και η ρητή απαγόρευση της εφαρμογής του στα αδικήματα των Π.Κ. 187 και 187Α.

3. ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΣΗ ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΠΑΝΤΟΔΥΝΑΜΙΑΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ.

Η ταυτοποίηση D.N.A. να **διατάσσεται**, όπως προέβλεπε και η αρχική διάταξη που το θέσπισε (ν. 2928/2001), **μόνο από το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο** (Συμβούλιο Πλημμελειοδικών) ή έστω από τακτικό ανακριτή- δικαστή, όταν συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι που την επιβάλλουν και **ειδικά αιτιολογούμενοι** στη σχετική διάταξη που εκδίδεται και όχι για ψύλλου πήδημα, **σε καμία δε περίπτωση, γενικά, από τις διωκτικές αρχές, άρα και από την αστυνομία. Η τελευταία απέκτησε την αρμοδιότητα αυτή με το άρθρο 12 παρ. 3α ν. 3783/2009, που τροποποίησε το άρθρο 200Α παρ. 1 Κ.Ποιν.Δ.**

4. ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η διάταξη λήψης D.N.A. δεν μπορεί να εκτελεστεί πριν την πάροδο εύλογης προθεσμίας, όχι μικρότερη των **τριών εργασίμων ημερών απότου κοινοποιηθεί** στον κατηγορούμενο με σχετική πρόσκλησή του να διορίσει τεχνικούς συμβούλους, προκριμένου ο ίδιος να είναι σε θέση να ασκήσει τα παραπάνω δικαιώματά του.

5. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

Ο κατηγορούμενος δικαιούται να προβάλει αντιρρήσεις κατά της διάταξης με την οποία αποφασίζεται η λήψη και ταυτοποίηση του γενετικού του υλικού.

Μέχρι την έκδοση απόφασης του αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου επί των αντιρρήσεων του κατηγορουμένου αναστέλλεται η εκτέλεση της διάταξης λήψης D.N.A.

6. ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Η λήψη του γενετικού υλικού γίνεται από ειδικούς γενετιστές, που αναλαμβάνουν στη συνέχεια και την ευθύνη συντήρησης του ληφθέντος δείγματος μέχρι την παράδοσή του στα εργαστήρια και πραγματοποιείται επί ποινή ακυρότητας με την παρουσία του ανακριτή ή εισηγητή του δικαστικού συμβουλίου που την διέταξε, του συνηγόρου υπεράσπισης και των τεχνικών συμβούλων του κατηγορουμένου. Η παρουσία συνηγόρου υπεράσπισης και των τεχνικών συμβούλων του κατηγορουμένου είναι υποχρεωτική για τον διενεργούντα την πραγματογνωμοσύνη σε κάθε στάδιο αυτής (λήψη δείγματος κατηγορουμένου, επεξεργασία και ανάλυση, συγκριτική ταυτοποίηση).

Κάθε πράξη που διενεργείται χωρίς προηγούμενη και έγκαιρη (προ τριών εργασίμων ημερών) έγγραφη κλήση των προσώπων αυτών είναι άκυρη και η ακυρότητα προτείνεται σε κάθε στάδιο της προδικασίας και της κύριας δίκης.

Εδώ σημειώνεται ότι, με την τελευταία τροποποίηση του άρθρου 200Α ΚΠοινΔ με το άρθρο 19 ν. 4322/2015 («νόμος Παρασκευόπουλου»), αποκαταστάθηκε η δυνατότητα των κατηγορουμένων να διορίζουν τεχνικό σύμβουλο σε όλη τη διαδικασία ταυτοποίησης του D.N.A., που αποτελεί φυσικά πραγματογνωμοσύνη, πλην όμως το Συμβούλιο Εφετών κρίνοντας αυθαίρετα, σε περίπτωση κατηγορουμένου συνήθως υπόπτου, για το Π.Κ. 187Α, έκρινε ότι υφίσταται ερμηνευτικό κενό στη διάταξη αυτή και ότι η αληθής της έννοια είναι ότι δεν περιλαμβάνει το στάδιο της λήψης D.N.A.

7. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ D.N.A. ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ ΣΕ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Η ανάθεση στα εργαστήρια της Δ.Ε.Ε. κατά τη διάρκεια της προδικασίας απαγορεύεται.

Αν ο κατηγορούμενος μαζί με τις αντιρρήσεις του, έχει προτείνει κάποιο συγκεκριμένο εργαστήριο πραγματογνωμοσύνης, τυχόν διάταξη η οποία ορίζει άλλο εργαστήριο πρέπει να αποφαινεται ειδικά και αιτιολογημένα για τους λόγους άρνησης της επιλογής του πραγματογνώμονα που προτείνει ο κατηγορούμενος.

8. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ

Αποδεικτική χρήση του ληφθέντος δείγματος για άλλον σκοπό, πέραν εκείνου για τον οποίο διατάχθηκε η λήψη του απαγορεύεται ρητά επί ποινή ακυρότητας της διαδικασίας. Η υπέρβαση του σκοπού επεξεργασίας, βασικής αρχής του δικαίου των προσωπικών δεδομένων, οδηγεί σε ανεξέλεγκτη κατάχρηση τράπεζας D.N.A.

Η παράθεση των παραπάνω προτεινομένων αλλαγών είναι ενδεικτική και σε καμία περίπτωση περιοριστική. Ο δημόσιος διάλογος και η απαιτούμενη διαβούλευση θα αναδείξει προφανώς και πολλά άλλα. Νομικοί, γενετιστές, δικηγορικοί σύλλογοι (έστω και να σιώπησαν συνένοχα σε όλα αυτά τόσα χρόνια), κοινωνικοί και επιστημονικοί φορείς και κόμματα, σίγουρα μπορούν να συμβάλουν.

Αν το ζητούμενο είναι να μην υπάρχουν άλλες άδικες και φυλακίσεις, δεν αρκούν οι καταγγελίες συγκεκριμένων δικαστικών αποφάσεων, που πάντως δεν δικαιοδοτούν εν κενώ, αφού αφήνονται να κινούνται απεριορίστα μέσα στο τεράστιο εύρος των νομοθετικών ρυθμίσεων, στο οποίο άρχουν οι υποκειμενικές επιλογές διωκτικών και δικαστικών αρχών.

Αν αφεθεί το νομικό καθεστώς ως έχει, το D.N.A. θα γίνει ένα αποδεικτικό υπερόπλο, το οποίο καταχρηστικά θα χρησιμοποιούν συγκεκριμένες διωκτικές αρχές για συγκεκριμένες κατηγορίες κατηγορουμένων, όπως αυτές που συζητήθηκαν πρόσφατα και θα διαιωνίζεται εσαεί ο κύκλος της παραγωγής συνήθως υπόπτων και της χειριστικής αυτών και των δικαστικών μηχανισμών αστυνομικής υπερεξουσίας και καταστολής, πολύ περισσότερο όταν τα ανεπαρκή αυτά και αυθαίρετα αποδεικτικά στοιχεία θα κρίνονται αρκετά για να στοιχειοθετήσουν, ούτως ή άλλως αόριστες, νομικές διατάξεις όπως αυτές περί εγκληματικής και τρομοκρατικής οργάνωσης.

Το πεδίο εκδήλωσης της πολιτικής βούλησης, όσων έχουν την αρμοδιότητα να λάβουν τις σχετικές κινηματικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες, είναι προφανώς ανοιχτό. Και η κοινωνία έχει μιλήσει. Η δυναμική της είναι ώριμη και πρέπει να αξιοποιηθεί.

Αθήνα, 18-10-2017